

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 16 December 1819.

Dramatik.

(Slut från N:o 21.)

Vid ämnets dramatiseraude har Författaren icke ålagt de vanor, för hvilka Franska Dramaturgerna vanligen beskylas af dem, som icke äro den Franska smaken blindt undergifne. Man påstår neml. att de ofta misstaga sig i begreppet om handlingens *Enhet*, för att kunna vara den af *tid* och *rum* slafviskt undergifne. Deraf uppstår en slags torrhet i handlingens gång; och sådana intressanta situationer, som kunde upphöja taffan, blifva icke åskådligt framställda, hvilket egenteligen är Scenens stora föremål, utan meddelas åskådaren genom långa reciter af underordnade personer, hvilka endast synas vara till för att på detta sätt utveckla ämnet. Emmas och Elfrides öden skulle kanhända på ett naturligare sätt kunna göras kände, än genom den långa berättelse derom, som Guntram i första Scenen gör för sin hustru Plectrud, hvilken, med den nyfikna karakter henne blifvit tillagd, troligen borde långt förut hafva underrättat sig om sina fosterbarns öden, än på den dag som är utsedd till deras befrielse. Äfven synes det onaturligt att icke Archambaud och Elfride haft tillfälle att förstå hvarannan förr än samma ögonblick då för-

hållandet tvingar dem att för alltid skifjas. Karleken har väl bindel, men ögonens kraft äro derigenom så mycket mera bevarade; den är skarpsynt när den vill vara det. Och likväl leka dessa personer en fullkomlig blindbock. Den passion som lifvar Archambaud, yttrar sig på intet sätt förr än den, genom de hinder som derföre läggas, gör honom till den olyckligaste af alla. Båda se hvarannans förlägenhet, hvarannans sorgliga sinnesstämning. De underrättas af andra om deras ömsesidiga kärlek, och likväl vilseföra de sig sjelfve. Man kunde äfven anmärka, att Clodovig går något för långt i förställning om sin kärlek, i det han för hela sitt Hof utkoar Elfride till Fransmännens Drottning, endast för att sätta sin Ministers tillgifvenhet på prof -- en tillgifvenhet som endast genom några afundsjuka Hofmän var satt i fråga. Men oakadt sådana osannolikheter, i ämnets dramatiserande blir dock detta stycke alltid af intresse. -- Må hända är det, som vi förut sagt, accessoirernes smakfulla anordnande, och i synnerhet de Spelandes förtjenst, som i särdeles mån bidrager dertill. Hr Åbergsson, som Archambaud, har uppfattat karakteren af sin rol med den artistiska urskillning, som man af honom kan vanta. Hans Costume är förträfflig -- och är ännu mera, ty den är sann. Det

bidrager att öka effecten af hans spel, som derigenom får en pictorisk ritighet. Scenen förefaller i medlet af sjunde Seklet, och man ser att Hr Åbergsson icke underlåtit att tänka sig in i det samma. — Ett skulle Recensenten tro sig kunna anmärka, neml. att Archambaud, vid sitt inträde, då bildar om en förestående sällhet sysselsätta honom, synes för mycket kall och föga lifvad af det, hvars mistning sedan gör honom så olycklig. Mera colorit i målningen skulle utan tvifvel uppkomma, om contourerne vore skarpare uppdragne emellan hoppets och saknadens stunder. De sednare hafva allt det färgspel man kan önska. Samtalet med Elfride, som slutligen leder till den ömsesidiga förklarigen, har sköna situationer. Demoiselle Strömstedt, som Elfride, gör allt för att underhålla effecten, hennes diction är sann och hennes attituder utmärkt vackre. — Emmas role är af mindre betydhet. Hon är en ung glad flicka, som, utan minne af sin första olycka, ej rönt någon motgång, och hvars kärlek för Adalbert endast skapar leende bilder. — Fru Lindström gaf den med det behag och den naivitet som är henne så egen. Guntram, Archambauds Slottsfogde, och Plectrud hans hustru, spelades af Herr Broman och Demoiselle Frodelius. — Den illfänighet hvarmed den sednare rolen utfördes, är väl ej dess sanna karakter. Plectrud bör ej glömma att hennes man är en värdig Slottsfogde, sin Herres förtrogne vän, och bör mera tillägna sig denna karakter. — Vi hafva en förebild af denna role i La Dame Venerande i Montenero; afven hon var nyfiken, men ej mer än hvad vanligen tillhör hennes ålder, och hvad kärleken till Laura dessutom kräde.

Herr Torslow, en ung Elev och Debutant på Kongl. Stora Theatern, spelade Clodovig. — Framgången af en första Debut är mågtigt verkande på ett ungs ämnes framtida konstnärbara. Å

ena sidan visar densamma sig derigenom leende och glad, och bör stärka hågen till uppnående af ett högre mål. Å andra sidan kan man ej alltid urskilja ett uppmuntraans bifall, från den hyllning som skänkes den fulländade konsten, Om Debutanten misstar sig härom kan öfva denna första framgång vara en klippa mot hvilken han sedan stöter. Konsten är svår och Skådespelaren kan endast af sitt kall vänta tillfredsställelse, om han genom fortsatta studier lär sig inse hela vidden af dess område. Vi tro om Hr Torslow, att det bifall han i detta stycke rönt, och hvaraf han gjorde sig förtjent, icke skall missleda utan vagleda honom att framgent fortjena publikens valvilja.

Hvad en ung Skådespelare i synnerhet bör vinlagga sig om, är, utom läran om Elocutionen, en förtrolig kännedom af Plastiken. Af den sednare lär han Mimiken och densammans corespondance med Attituderna. Medan kroppen ännu är böjlig, bör den vänjas vid dessa skönhets-former, som man så gärna tillägnar personer af historisk ryktbarhet. Må han likväl studera dessa former, så att de kunna efter behag antagas och afläggas -- icke så att de öfvergå till vana och blifva maniererade. Säsom man i allmänna lifvet lærer dansen, fäktkonsten och ridkonsten, och i sednare åren Gymnastiken -- dels för nyttan -- dels för att vinna agilitet och behag i kroppsrörelserna, så skulle Recensenten önska att man i Theater-instituterna införde en cours för Elocutionen och en för Mimiken och Attituderna. Den förra icke inskränkande sig till vissa enskilda rolers studerande, utan till läsning af sådana längre poemer, som vore af Nationens klassiska arbeten. I samband härmed borde den sednare coursen följa. Vrede, sorg, glädje, afand, hämd m. m. äro passioner, som hafva sina bestämda primitiva uttryck och mångfalliga modificationer. Le Brun har med sin skick-

liga pensel tecknat dem. Denna samling i gravur är allmänt känd under namn: Le Bruns passioner. Dessa kunskaper, hvarifrån de sedermera öfvergingo till öfningar i att kopiera attituder efter antiken; icke för-gatandes att af måleriet hemta den kunskap, som leder till bildande af sammansatte lefvande taffor. Vi hafva hos oss ett oförgäteligt minne i den namnkunniga Fru Handel Schütz, af till hvad grad Costurnas studium i detta hänseende förmår verka. -- Må denna afvikelse från egentliga ämnet förlåtas en vän af Dramatiken, som i den önskar se mera, än en blott empirisk målning af hvardags-lifvet.

Vi hafva redan omnämnt den omsorg hvarmed Costumerna blifvit anordnade. De äro på vår Scene ovanligt vackra och historiskt sanna. Afven förskönas stycket af ett vackert Dans-divertissement. Detta kunne kan handa vara mindre långt midt i stycket, hvarigenom intresset för handlingen afmattas, men deremot fullända Taflan vid slutet, hvar-till ämnet gifver all anledning.

Till Författaren i Stockholms-Posten N:os 258, 263, 267 och 285.

(Insändt.)

Högädle Herre! Allmänna Omdömet
Vagledare! O-Eusidige och kalle
Granskare af det färlösa Wermdö-Må-
let! Forsvarare af Statens ära! &c. &c.

Det kan icke annat än gräma er, m. H., att så alldeles ensam motarbete de forderliga villor om Laglydnad, Rättvisa och Förnuft, hvilka nu på någon tid hafva irritat sig i Opinionen: att förstöra så mycket black och papper medelst nedläggande af så ofantligt, jag vill icke säga tankebråk, men ordbråk (ty jag tycker mig se edra concepter) på detta otacksamma yrke: att inlägga så mycken-
ära åt Stockholms-Posten: att med så

interessanta läsbitar fagna dess Prenumeranter (om blott det dumma folket visste värdera dem!) hvarigenom de tvifvelsutan icke litet uppmuntras till nu förestående ny Prenumeration -- att, säger jag, så alldeles ensam tråla på detta tistelbe-
vexta trädes-fält, utan att ens Stockholms-Postens Redaktörer vårdat sig offentligen betacka er för edra bidrag, men tvertom, man vet svärligen af hvilken orsak, låtit öfver dem alla trycka det förargliga ordet *Insändt*, hvilket visst icke skett med ert samtycke, som man genast i början såg deraf, att Ni uppträdde under den gloriösa benämningen *Oss* och *Vi*, hvarmed Ni naturligtvis ville säga edra läsare, att Ni alldeles icke var någon Insändare, utan en medlem af Post-Redaktionen sjelf, hvilket lock visserligen borde vara mer imponerande.

Men trösta Er, m. H. Ehuru ingen enda Författare hittills understödt ert lofvärda bemödande *), må Ni dock ej tvifla om tillvarelsen af hemliga an-

*) En artig och zirlig Herreman uppträdde väl i Allm. Journalen N:o 260, utgjutandes sig om det så mycket omskrifne *Wermdö-målet*, som då (d. 9 Nov.) ej var så mycket omskrifvet, men han var så brokigt utstofferad med granna liberalitets-fraser, att man genom dem endast kunde skönja hans bemödande att halta åt båda sidor, och således icke ensam åt er sida, m. H. Fyndig och af er visserligen gillad var i synnerhet den af hans satsor, "att man vid afhöljande af lagstridigheter-na, hvar helst de finnas" (hvaraf synes, att han icke krusade för någon) "likväl ej borde upphålla sig så länge vid hvar och en särskilt, att man kunde misstänkas för att betrakta dem (neml. lagstridigheterna) med väl-behag". Är det ej sant, m. H.? En dylik misstänka kan verkligen uppstå hos rätt fina människokännare. För öfrigt borde allt dylikt afhöljande ske "utan bitterhet", påstod han. Visserligen! man bör skona den laglöse så

hängare och medhållare, hvilka med rödda tacksamma känslor i tysthet vördadt edert nit. Bland dessa smickrar jag mig att vara en, m. H., och till bevis derpå vill jag korteligen genomgå och granska edra uppsatser, för att, om möjligt, ställa dem i ett ännu klarare och mer vidtskinande ljus.

Ni börjar, i N:o 253, med den klagan, att man i nitet mot Länsmanen Roosgrens våldsamt synes vilja förminska fasan för sjelfva det begångna mordet. Ja väl, m. H. Det är icke möjligt, att först ndigt folk kan så derfästigt fasa på en gång för två särskilda saker. Det är alltid bäst, att taga lagom för sig. I anledning deraf, och som det nu skall vara "tillfyllest ådagalagdt" — hvad man således icke förr vetat -- "att krankta medborgerliga rättigheter äga en lagbunden välviljande Regering till varn och upprättelse," så anser Ni ock med rätta "de i N:o 252 af Allm. Journalen införda Reflexioner öfverflödiga, då derigenom den rysligaste tortur påbörjas det fria och constitutionella Sverige, och bödelsnaturer, sådana som Elios, tillskrifvas den lagskipande maktens tjänare", ty icke var Röösgrenska torturen så ryslig, alldenstund den endast drabbade torparefolk, dem han icke ens pinade till döds; och någon bödelsnatur kan han desto mindre hafva, som han icke varit någon Bödel till profession, utan en välbeställd Öfver-Gevaldiger och Krono-Länsman. Det är derföre desto naturligare, att slika vrängda framställningar kunna gravera "Statens ära och anseende", som det visserligen skulle vara en fattig och oansenlig Stat, hvilken icke mäktade hålla sig särskilda Skarprättare, utan nödgades begagna Lansmän dertill. Ja, m. H., man må billigt ry-

mycket man kan, och det är ju dessutom mycket lätt, att icke vara bitter mot honom?

sa vid de "misstankar", hvartill en sådan der Journalist kan "förleda Utländningen".

Ganska riktigt påstår ni således (ni bör märka, att det der förträffliga ordet *således* nyttjas här, liksom hos er och flera andra, för att låta påskina, såsom sammanbunde med några begrepp dermed), att Journal-Insändaren, som med sitt onödiga "beifrande i Roosgrens enskilda mål måste egentligen åsyfta en närmare kännedom om tvångsmedels allmänare användande inom Riker", måtte "framtråda med bestämda uppgifter" i denna del. "Då skall han bast bevisa", fortfar ni, "att Sverige äger frihet och lag, samt en Regering som skyddar dem båda": en bevisning, så mycket mer af nöden, som ingen tviflar på hvad den skall åstadkomma. "Då skall han bast bevisa, att i det land, der man äger ostridigt rätt att i allmänna Dagblad skriva om torture, der kan den icke finnas" (hvilket är en lika ny, som underbar slutsats, när dertill kommer, att Förf. förut bevisat torturens *allmänare användande i samma land*); -- eller, "om den, under hvad långväga form som helst, skulle användas; den lika litet kan undgå lagens arm, som de missgerningar, hvilka inför Allmänhetens ögon sednast" (på afrättsplatsen utom Skants tull) "rönt denna arms verksamhet" -- hvarmed Ni otvifvelagtigt vill säga, att torturen skall, när den ertappas, utan vidare omständigheter mista högra hand, halshuggas och steglas. -- Ingen kan mer än jag, m. H., erkänna "vigten och sanningen af dessa edra grundsatser," men likväl nödgas jag anmärka, att de på detta ställe gå till någon "ytterlighet i tillämpning," helst "Utländningen" kan invända, att Ni vill hafva Röösgren straffad alltför hårdt, såvida Utländningen annars lägger samma vikt på en Post-Skrifvares, som på en annan Journalists grundsatser. Men fortfarom!

(Forts. e. a. g.)

N:o 23 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.